نام و نام خانوادگی:	باسمه تعالی سازمان آموزش و پرورش استان مازندران اداره آموزش و پرورش فریدونکنار دبیرستان جابربن حیان کاردگرمحله	محل مهر
آزمون درس : فارسی ۳		تاریخ امتحان : ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۱۶
پایه : دوازدهم		ساعت شروع : ۸ صبح
نوبت : دی ماه		مدت امتحان :۵+۷۰ دقیقه
		تعداد:۳۱ سوال در ۴ صفحه می باشد.

قلمرو زبانی(۷ نمره) معنی واژه، املا و دستور

۱ **معنی واژه‌های مشخّص شده را بنویسید.** — ۰/۷۵

الف) باز زین و برگ را بر گردهٔ کَهَرها و **کُرَندها** نهادند. **ب)** در شهر سیرجان **اتراق** می‌کردیم.

ج) گفت: باید **حد زند** هشیار مردم مست را.

۲ **در کدام عبارت، واژه‌ای هم‌معنی واژهٔ «به خدای تعالی بازگشتن»** به کار رفته است؟ — ۰/۲۵

الف) هر گه که یکی از بندگان گنهکار، دست انابت به درگاه حق بردارد.

ب) ایزد تعالی در او نظر نکند. بازش بخواند باز اعراض کند.

۳ **در گروه کلمه‌های زیر، دو مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هر یک را بنویسید.** — ۰/۵

« غدر و اندازه - شیر ارغند – طرف چمن – محرم و آشنا - بحت و حیرت»

۴ املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. — ۰/۵

الف) سواحل شرقی مدیترانه از زیباترین ..... **(نواهی - نواحی)** عالم است.

ب) گفت: تا **... (داروقه – داروغه)** را گوییم، در مسجد بخواب.

۵ **در هر یک از موارد زیر یک نادرستی املایی دیده می شود؛ آنها را بیابید و درست هر یک را بنویسید.** — ۰/۵

الف) در خبر است از سرور کائنات و مفخر موجودات و رحمت عالمیان و سفوت آدمیان.

ب) پادشاهی به درویشی گفت که مرا آن لحظه که تو را به درگاه حق، تجلّی و غرب باشد، یاد کن.

۶ در گزینه‌های زیر، واژگانی را که در زبان فارسی «همآوا» دارند، مشخّص کنید. — ۰/۵

الف) هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات.

ب) جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است.

۷ **درست یا نادرست بودن هر یک از موارد داده شده را در جدول زیر تعیین کنید.** — ۰/۵

		درست	نادرست
الف	در هر دو مصراع بیت زیر، فعل اسنادی به کار رفته است. بگفتا جان فروشی در ادب نیست / بگفت از عشقبازان این عجب نیست	**درست**	**نادرست**
ب	در عبارت زیر یک فعل اسنادی به معنای «شد» وجود دارد. پس عشق از بهر این معنی، فرضِ راه آمد. کار طالب آن است که در خود جز عشق نطلبد.	**درست**	**نادرست**

۸ در عبارت زیر یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی شناسایی کنید. — ۰/۵

زین بی‌خردانِ سفله بستان / دادِ دلِ مردمِ خردمند

۹ **نقش دستوری واژه‌های مشخّص شده را بنویسید.** — ۰/۵

الف) « برخی **عاشق** را **دیوانه** می‌پندارند.» **ب)** هر کسی از ظن خود شد یار من / از درون من نجست **اسرار** من

۱۰ **در عبارت زیر چه واژه‌ای حذف شده است؟ این جزء به چه قرینه‌ای حذف گردیده است؟** — ۰/۵

فکری ای هم وطنان در ره آزادی خویش / بنمایید که هر کس نکند مثل من است

۱۱ هر یک از واوهای متن زیر چه نوع واوی است. **(حرف عطف، حرف پیوند)** — ۰/۵

الف) از دامنهٔ کوه‌های شمالی ایران به سینهٔ کویر سرازیر می‌شود و از دل ارگ مزینان سر بر می‌دارد.

ب) تاریخ بیهق از شاعران و دانشمندان و مردان فقه و حکمت و شعر و ادب و عرفان و تقوایش یاد می‌کند.

www-kanoon.ir

۱۲	**با توجه به جمله زیر به چهار پرسش پاسخ دهید.** ■ کودک پایهٔ سوم با توپ سبز تیره خود در هوای بسیار خوب بازی می‌کرد. **الف)** کدام واژه قید صفت است؟ **ب)** کدام واژه صفت صفت است؟ **پ)** کدام واژه متمم است؟ **ت)** کدام واژه صفت مضاف الیه است؟	۱
۱۳	در مصراع زیر نوع «را» چیست؟ ■ **گفت: نزدیك است والی را سرای آن جا شویم.**	۰/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره) حفظ شعر و آرایه های ادبی	
۱۴	**مصراع اول بیت « ..... / هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی** **الف)** در مکتب حقایق پیش ادیب عشق **ب)** تا راهرو نباشی کی راهبر شوی	۰/۲۵
15	**مصراع دیگر هر یک از بیت های زیر را بنویسید.** **الف)** گر در سرت هوای وصال است حافظا / باید که خاک ..... **ب)** ..... / فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران	۰/۷۵
16	با ذکر مورد یک آرایه در عبارت زیر پیدا کنید. **«گفت:«باید حد زند هشیار مردم، مست را»**	۰/۵
17	**در بیت زیر واژه «پرده» با دو معنای ..... و پوشش، سبب آفرینش آرایه ..... شده است.** **« نی، حریف هـر کـه از یاری بریـد / پرده‌هـایش پرده‌هـای ما درید»**	۰/۵
18	**در هر بیت آرایه درست را بگزینید.** **الف)** عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می کشد اول چراغ خانه را **(اسلوب معادله – حس آمیزی - تلمیح)** **ب)** گفتی: «به روزگاران مهری نشسته» گفتم / بیرون نمی توان کرد حتی به روزگاران **(تضمین – تشبیه - مجاز)**	۰/۵
19	**در بیت زیر، یک مشبه و یک مشبه‌به بیابید؟** **«دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی»**	۰/۵
۲۰	در عبارت زیر کدام بخش دارای آرایه تناقض است؟ دلیل خود را بنویسید. **«محرم این هوش جز بی هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست»**	۰/۵
۲۱	**در جمله زیر کدام عبارت جانبخشی دارد؛ دلیل آن چیست؟** « چشمهٔ آبی سرد از دامنهٔ کوه‌های شمالی ایران به سینهٔ کویر سرازیر می‌شود.»	۰/۵
۲۲	**نام صاحب هر یک از آثار داده شده را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.** **الف) قصه شیرین فرهاد (احمد عربلو-عیسی سلمانی لطف آبادی) ب) کویر (محمد بهمن بیگی - دکتر علی شریعتی)**	۰/۵
۲۳	**از بین آثار زیر، به ترتیب یک اثر از «مولوی» و یک اثر از «عین القضات همدانی» بیابید.** **از پاریز تا پاریس – مثل درخت در شب باران – فیه ما فیه – فی حقیقة العشق – تمهیدات**	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درك مطلب	
	معنی و مفهوم عبارات و ابیات زیر را به نثر روان بنویسید. **۲۴)** زین بی خردان سِفله بستان / دادِ دلِ مردمِ خردمند	۰/۵
	۲۵) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی.	۰/۷۵

www.kanoon.ir

	۲۶) آتش است این بانگ نای و نیست باد	**۰/۵**
	۲۷) خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است.	**۰/۷۵**
	۲۸) در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که با خود نباشد و ترک خود بکند.	**۰/۵**
	۲۹) بر خلاف حال، پامان به ده باز بود و در شهر، دست و پاگیر نشده بودیم.	**۰/۵**
	۳۰) یک روز دنیایی به روم چشم داشت.	**۰/۲۵**
	۳۱) رفتم تا قاضی شوم و درخت بیداد را از بیخ و بن براندازم.	**۰/۵**
به پرسشهای مربوط به درک مطلب پاسخ دهید.		
۳۲	**مفهوم کلّی مصراع دوم بیت زیر با کدام گزینه مناسبت دارد؟** **«هر کسی کاو دورماند ازاصل خویش / بازجوید روزگـــار وصل خویـش»** **الف)** «کلّ شَیء یَرجِعُ الی أصله» **ب)** « یا ملائِکتی، قَد استَحیَیتُ مِن عَبدی »	**۰/۲۵**
۳۳	عبارت مشخص شده کنایه از چیست؟ **«در دفتر زمانه فتد نامش از قلم.»**	**۰/۵**
۳۴	**هر یک از بیت‌های ردیف اول با کدام یک از مفاهیم در ردیف دوم مطابقت دارد؟**	**۰/۷۵**

	ردیف نخست	ردیف دوم
	بیت	از ترس چاله به چاه افتادن
الف	صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب / تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند	ظاهر نشانه‌ای از باطن است
ب	از بیم عقرب جرّارهٔ دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیهٔ حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.	تحمل دشواری برای رسیدن به کمال
پ	سِرّ من از ناله من دور نیست / لیك چشم و گوش را آن نور نیست	شناخت

۳۵	منظور از **«نی» و «نیستان»** در بیت‌های زیر چیست؟ **بشنو این نی چون شکـــایت می‌کـند** **از جـدایی‌هـــا حکـــایت می‌کند** **کــز نیستان تا مـــرا ببریـــده اند** **در نفیـــرم مـــرد و زن نالیده اند**	**۰/۵**
۳۶	**مفهوم مشترک دو بیت زیر چیست؟** **الف)** دلا خموشی چرا؟ چو خُم نجوشی چرا؟ / برون شد از پرده راز، پرده‌پوشی چرا؟ **ب)** شو منفجر ای دل زمانه / وان آتش خود نهفته مپسند	**۰/۲۵**
۳۷	**واژه‌های مشخص شده نماد چه مفاهیمی اند؟** **« ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد »**	**۰/۵**
۳۸	**در بیت زیر، شاعر به کدام پدیده اجتماعی عصر شاعر اشاره دارد؟** گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست	**۰/۲۵**
۳۹	**در عبارت زیر مقصود از «گل‌های الماس» و «جادّهٔ روشن و خیال انگیز» به ترتیب چیست؟** « آن شب نیز ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد و آن جادّهٔ روشن و خیال انگیزی که گویی یک راست به ابدیّت می‌پیوندد.»	**۰/۵**
۴۰	**با توجه به عبارت زیر نهایت محبت چه نام دارد؟** « محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. عشق خاص تر از محبت است و محبت خاص تر از معرفت است.»	**۰/۲۵**
	کامیاب باشید	**۲۰**

www-kanoon-ir